

Zaterdag

14 Maart 1829.

NIEUWSTIJDINGEN.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT den 8 *maart*. De keizer van Rusland heeft den generaal-veldmaarschalk graaf Wittgenstein, op zijn verzoek en uit hoofde van den zwakken staat zijner gezondheid, die in den laatsten veldtogt veel geleden heeft, ontslagen van het opperbevel der tweede armee en dit opgedragen aan den chef van den generalen staf, den graaf Diebitsch. De generaal baron Toll I is tot chef van den staf bij die armee benoemd.

De generaal graaf Paskewitsch is tot opperbevelhebber over het legerkorps in den Caucasus aangesteld.

De Russen hebben door het innemen van Turno een steunpunt op de Donau verkregen, en de veiligheid van geheel Westelijk-Wallachye verzekerd. Bij het veroveren van Turno en Kalé zijn hun dertien vaandels en zeven-en-tachtig stukken geschut in handen gevallen.

De Russische soldaten hebben de vesting van Varna met een voorbeeldigen ijver en spoed in een goeden staat van defensie gebragt.

Volgens brieven van Konstantinopel van den 10 der vorige maand heeft de sultan goedgevonden den groot-vizier af te zetten, en Reschid-pacha, den seraskier van Romelie, tot die waardigheid te verheffen.

Er loopt een gerucht, dat de Porte eindelijk een eiland zou aangevozen hebben, om er over de Grieksche aangelegenheden met de gezanten van Frankrijk en Engeland te onderhandelen.

De Porte had tijding uit Livadie, dat hare troepen de Grieken tot staan gebragt en zelfs de stad Livadie, die zij ingenomen hadden, heroverd hebben. Omer, pacha van Negropont, is ook in optogt om de Grieken onder Demetrius Ypsilanti uit de noordelijke provincien van de landengte van Corinthe te verdrijven.

Omtrent Candia verneemt men, dat de Engelschen en Franschen opgehouden hebben dat eiland te blokkeren, en er sedert Egyptische troepen uit Alexandrie aangekomen zijn, die onderanderen het vaartuig van den baron von Rheineck, welke men zegt dat den nieuwen opstand in Candia geregeld had, vermeersterd zouden hebben.

FRANKRIJK.

PARIJS den 7 *maart*. In de zitting van de kamer der afgevaardigden van heden is rapport uitgebragt op een adres van den advocaat Isambert, ten einde er maatregelen mogten genomen worden tegen de zogenoemde missien of reizende geestelijken, die zich in de laatste tijden tegen de wet hadden vermenigvuldigd. De commissie tot onderzoek van dit adres was van oordeel, dat hetzelfde aan den minister van justitie behoorde verzonden te worden. De regter-zijde, en met haar de minister van eeredienst, was hier tegen. De laatste deed opmerken, dat men onderscheid tusschen de missien moest maken; dat sommige van ouds her bestonden, gelijk daar zijn de lazaristen, de vreemde missien, de congregatie van den Heiligen Geest en de Sulpiciers. Deze hadden niets gemeens met de missien van lateren tijd, die in onderscheidene steden van Frankrijk hadden gepredikt. Deze werden missien van Frankrijk genoemd, en werden door sommigen gelaakt, door sommigen geprezen. Hij oordeelde, dat men ze niet wren kon; maar dat men slechts waken moest, dat zij geene aanleiding tot ongeregelde heden gaven. De meerderheid der kamer, ditmaal zamengesteld uit de linker-zijde en eenige leden der regter-zijde, heeft echter besloten, het punt over de missien van Frankrijk aan den minister van justitie te verzenden, en betrekkelijk de overige tot de orde van den dag over te gaan.

Er loopt een gerucht, dat oproerige bewegingen te Rome zouden plaats gehad hebben; dat het volk zich had zoeken meester te maken van de verkiezing van den Paus, doch dat de rust weder hersteld was. Deze tijding verdient evenwel nadere bevestiging.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL den 9 *maart*. De antwoorden der regering omtrent de tienjarige begrooting zijn ingekomen en ter perse. Deze zijn, zoo men verneemt, zeer uitgebreid en van een aantal staten, rekeningen en opgaven vergezeld.

Men gelooft niet, dat er in de eerste dagen weder eene zitting der Kamer zal plaats hebben, daar een aantal leden zich naar de buitengewone vergadering van het amortisatie-syndicaat te Amsterdam en verscheidene andere zich naar hunne woonplaatsen hebben begeven.

De afdelingen der Kamer zijn zaterdag 11. vergaderd geweest, over het voorstel van adres van de heeren *le Hon* en *Corver Hooft*. Zoo men verneemt heeft dit adres bij het meerendeel der leden veel bijval gevonden.

De bisschop van Namen heeft een mandement uitgevaardigd, waarbij hij gelast, gebeden te doen, bij gelegenheid van het afsterven van Paus *Leo XII*, en van het verkiezen van deszelfs opvolger. Zijn hoogerw. betreurt daarin den dood van den Paus, en zegt, dat zijn overlijden voor de Nederlanden een dubbel verlies is, uit hoofde der vertraging, welke daardoor waarschijnlijk aan de uitvoering van het concordaat zal toebragt worden.

ANTWERPEN den 9 *maart*. Men houdt zich bezig met het ontwerp ter vereeniging van de Maas en de Schelde, door middel van een kanaal. De staten van Antwerpen, hebben aan den ingenieur-en-chef *de Behr* opgedragen, hun een plan deswege voor te dragen.

In den jare 1823 werd het schip *de Prévoyante*, kapt. *Langhete*, alhier te huis behoorende, en bestemd naar de Havannah, op de hoogte der Coloradosche eilanden, door eenen roover aangetast, uitgeplunderd en verbrand. De manschap werd schrikkelijk mishandeld, onderscheidene derzelve gekwetst en de zoon van den kapitein stierf aan de gevolgen der bekome wonden. De 1ste luitenant van genoemd schip, thans het bevel voerende over den Antwerpschen koopvaarder *Jeannette*, liep, nu 3 à 4 weken geleden, wegens bekome schade te Corves binnen, en erkende aldaar tot zijne groote bevreemding, in den kapitein van een Engelsch koopvaardijship hetwelk gereed lag om naar Antwerpen te vertrekken, den bevelhebber van het rooverschip. Terstond schreef hij zulks aan eenige vrienden in deze stad, en de gewezen 2de luitenant van *de Prévoyante*, erkende insgelijks den roover-kapitein en één van deszelfs matrozen. Hij bragt zulks ter kennis van de justitie, doch de roover, tijdig zoo het schijnt hiervan onderrigt, heeft zijn schip in allerijl verlaten en is het gevaar ontvlugt. Zijn naam is *Smith*, en hij is een Engelschman van geboorte.

— *Den 10 maart*. — Volgens nadere en zekere berigten is deze *Smith* den 6, ten 5 uren des morgens, van hier vertrokken en met de stoomboot de rivier de Schelde gepasseerd. Zijn reeder, die hier is, moet heden regtstreeks, zoo het schijnt uit Frankrijk, van hem berigt hebben ontvangen.

's **GRAVENHAGE** den 10 *maart*. Men meldt uit Brussel, dat het ontwerp van wet op de drukpers, hetwelk in de sectien onderzocht is, door het gouvernement zou worden ingetrokken, en vervangen worden door een ander, waarvan de redactie aan de leden der commissie voor de wetboeken zou zijn opgedragen.

ROTTERDAM den 9 *maart*. Gisteren had alhier de volgende in haren aard hoogst zeldzame gebeurtenis plaats. *Cornelis Baljon*, oud 87 jaren, en zijne vrouw *Trijntje van Wijngaarden*, welke den ouderdom van circa 70 jaren bereikt heeft, mogten den 5osten verjaardag hunner huwelijks-verbintenis vieren. Te meer mag deze gebeurtenis zeldzaam heeten, daar genoemde *Trijntje* de vijfde vrouw van *C. Baljon* is, en nog 17 kinderen uit dit laatste huwelijk gesproten zijn. De beide grijze echtelingen genoten eene nog bijna volkomene gezondheid, terwijl zij een vijftigtal zoo kinderen, kleinkinderen als achterkleinkinderen tellen. De wel-erw. heer predikant *Sprenger van Eyk* wilde dan ook wel, op hun verzoek, in de voormiddag-godsdiensdienst de tolk dezer echtelingen zijn, om hunne dankbare hulde aan het Opperwezen voor den hun verleenden zegen op de plegtigste wijze toe te brengen.

Gemelde *C. Baljon* heeft echter dezen feestdag niet lang mogen overleven, als zijnde reeds heden avond, aan eene schielijk toenemende verzwakking, door den dood van zijne betrekkingen weggenomen.

DORDRECHT den 9 *maart*. Den 7 dezer, des avonds ten 6 uren, is te Amersfoort, genoegzaam plotseling gestorven, zekere *Hendrik Kesjes*, die den volgenden dag zijn 107de jaar bereikt zou hebben, en gedurende den geheelen dag van zijn overlijden, toen nog gezond zijnde, niet opgehouden had met opgeruimdheid aan iedereen te verhalen, dat hij den volgenden dag 107 jaren oud zou worden. Zijne nagelatene duwe is thans 104 jaren oud.

MIDDELBURG den 13 *maart*. Bij koninklijk besluit is tot generaal-majoor benoemd de kolonel der 9de afdeling infanterie *Hubner*, en tevens tot kommandant der stad Amsterdam, in plaats van den generaal-majoor *Aberson*, welke is benoemd tot inspecteur-generaal van het korps koninklijke marechaussée, en met het bevel over hetzelfde belast.

— De commissie van landbouw in Noord-Holland heeft bekend gemaakt, dat er op sommige plaatsen eene leverziekte (het ongansch) onder het rundvee is ontstaan, en heeft daarbij tevens aan alle veehouders herinnerd, dat het gebruik van pekels, als voorbehoedmiddel, en daarboven gedurende de ziekte, naar gelang derzelve, 's daags of om de twee dagen, een lood bloem van zwavel, onder de wei gemengd, tegen die kwaal met het beste gevolg kunnen gebruikt worden.

— De *Arnhemse Courant*, van den 10 dezer, behelst het volgende artikel:

„Wanneer men de tegenwoordige gesteldheid van ons land gadeslaat, wanneer men in aanmerking neemt, en met aandacht let op den geest die het gouvernement bezielt, en men stelt daar tegen over de redeneringen en handelingen van een groot aantal ingezetenen in het algemeen, maar vooral die van de zich noemende liberale oppositie na hare gedrochtelijke vereeniging, waar vindt men dan liberalismus, bij de oppositie of bij het gouvernement? waar vindt men verlichting en vrijheid? bij hen, die steeds het woord van vrijheid in den mond hebben; maar een ieder die met hun in gevoelen verschilt, *honniseren*, *bafoueren*, en en aan den haat en verachting prijs geven; of bij een gouvernement, dat overal verlichting zoekt te bevorderen, kunsten en wetenschappen aanmoedigt, maar vooral voor de opvoeding van het opkomend geslacht waakt, deze opvoeding naar den geest der eeuw wil regelen, en niet toelaat, dat dweepzucht of bijgeloof, met haren vergiftigen adem, het goede verpeste, met één woord, dat het onderwijs wil vrijwaren van allen secten-geest, om het even of zij *Rome* of *Geneve*, of welk eene andere leus van vroegeren of lateren tijd in hun schild voeren, of zij de sijnode van *Dordrecht* of den Mechelschen catechismus zijn toegedaan. Wie, ik vraag het aan elk onpartijdige, wie is dan liberaal, wie denkt verlicht, wie bevordert wezenlijke vrijheid, hij, die liberaliteit voorstaat en aanmoedigt, die verlichting zoekt te verspreiden door het beste en meest doeltreffend middel, de opvoeding, die de wezenlijke vrijheid van het onderwijs zoekt te bewaren, door zorg te dragen dat deze heilige bron van alle ware verlichting, van alle redelijke vrijheid, niet bezoedeld noch gestopt worde door onreine en het licht schuwende handen; of zij, die zich liberaal noemen, en zich met de gezworene vijanden van alle liberalismus vereenigen, die van verlichting spreken, en zich niet schamen om met de ijverigste voorstanders van het rijk der duisternis ééne zaak te maken, die hierdoor medewerkers worden, — want waartoe langer verbloemde taal gesproken? (hetzij dat zij zulks met beter weten, of uit onachtzaamheid doen) om de vrijheid van het onderwijs in priesterhanden te doen overgaan, waarvoor ons de Hemel en de geest der negentiende eeuw beboeden!! Laten alle wezenlijke liberalen zich dan aan het gouvernement aansluiten, dat bij ons liberaler is, dan die genen, die zichzelf liberalen noemen. Laten wij vooral alle onze pogingen in het werk stellen, ten einde het gouvernement te ondersteunen in het behouden van het opperbeheer (men moge dat dan met den oneigenlijken naam van monopolie betitelen), van het onderwijs.

„*Vaders, moeders!* lazen wij onlangs in eene oproeping aan het Nederlandsche volk, ten einde de teekening van petitien voor de vrijheid (lees slavernij) van het onderwijs te bevorderen, „*vaders, moeders! het geldt hier uwe dierbaarste regten, het is hier de vraag of uwe kinderen aan u of aan den minister van Gobbelschroy zullen behooren.*” Zonder de moeite te willen nemen om dezen onzin te wederleggen, zeg ik daarentegen: „*Vaders, moeders! het geldt hier uwe dierbaarste regten, het is hier de vraag of uwe kinderen voor het licht of voor de duisternis, voor zedelijkheid, of voor schijndeugd, voor vrijheid of voor gewetensdwang, zullen worden opgeleid.*”

„Scharen wij ons dan allen rondom den constitutionnelen Nederlandschen troon, bezeten door eenen Vorst, die het goede, en niets dan het goede wil, die geen blinddoek noch voor hem, noch voor zijn volk, wil, noch behoeft; die overtuigd is, en van deze overtuiging

